

111312 - Kıran hacısına, sadece bir tavaf ve bir sa'y gerekir

Soru

Ben, Kıran haccı niyetiyle hacca gittim. Umreyi bitirdikten sonra bazı kardeşler sadece bir sa'y yapmamı tavsiye ettiler. Bu câiz midir? Bu konuda sorup araştırdığım halde böyle değil ise hüküm nedir?

Detaylı cevap

Hac ve umreyi birlikte yapan kimseye (Kıran hacısına), -aynı İfrad hacısında olduğu gibi- sadece bir tavaf ve bir sa'y gerekir.

Kıran hacısı için gerekli olan tavaf; İfâda tavafıdır. Kudûm tavafına gelince, bu tavaf, onun için sünnettir. Kıran hacısı için gerekli olan sa'y ise, onun bu sa'yı, ya Kudûm tavafından hemen sonra yapması ya da İfâda tavafından sonra yapmak üzere sa'yı ertelemesidir.

Sahih sünnet buna delâlet etmiş ve ilim ehlinin çoğu da bu görüşte birleşmişlerdir.

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"İmam Ahmed'den meşhur olan görüşe göre; hac ve umreyi birleştiren kimsenin (Kıran hacısının), İfrad hacısının yapması gereken şeylerin aynısını yapması gerekir. Kıran hacısına, hac ve umresi için bir tavaf ve bir sa'y yeterlidir.

Bu görüş; İbn-i Ömer ve Câbir b. Abdullah'ın -Allah onlardan râzı olsun- görüşüdür. (Tâbiînden) Atâ, Tâvus, Mücâhid, Mâlik, Şâfiî, İshak, Ebu Sevr ve İbn-i Münzir de bu görüştedirler.

İmam Ahmed'den rivâyet olunan ikinci görüşte ise, Kıran hacısına iki tavaf ve iki sa'y gerekir.

Sevrî ve Ebu Hanîfe bu görüştedir. Ali'den böyle olduğuna dâir bir rivâyet olmakla birlikte bu konuda ondan sahih bir şey gelmemiştir."

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- daha sonra ilim ehlinin çoğunun delillerini zikrederek şöyle demiştir:

Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

حَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَأَهْلَلْنَا بِعُمْرَةٍ، ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ فَلْيُهِلَّ بِالْحَجِّ مَعَ الْعُمْرَةِ، ثُمَّ لَا يَجِلَّ حَتَّى يَجِلَّ مِنْهُمَا جَمِيعًا، فَقَدِمْتُ مَكَّةَ وَأَنَا حَائِضٌ، وَلَمْ أَطْفِ بِالْبَيْتِ، وَلَا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ، فَشَكَوْتُ ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: انْقُضِي رَأْسَكَ وَامْتَشِطِي وَأَهْلِي بِالْحَجِّ، وَدَعِي الْعُمْرَةَ، فَفَعَلْتُ. فَلَمَّا قَصَيْنَا الْحَجَّ أَرْسَلَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَعْتَمَرْتُ، فَقَالَ: هَذِهِ مَكَانَ عُمْرَتِكَ. قَالَتْ: فَطَافَ الَّذِينَ كَانُوا أَهْلُوا بِالْعُمْرَةِ بِالْبَيْتِ، وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ، ثُمَّ حَلُّوا، ثُمَّ طَافُوا طَوَافًا آخَرَ بَعْدَ أَنْ رَجَعُوا مِنِّي، وَأَمَّا الَّذِينَ جَمَعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ، فَإِنَّمَا طَافُوا طَوَافًا وَاحِدًا. [رواه البخاري ومسلم]

"Vedâ haccında Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ile çıktık. Umre için telbiye getirerek ihrama girdik.

Sonra Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Her kim, beraberinde kurbanı (hedy/hac kurbanı) varsa, umre ile birlikte hac için telbiye getirip (Kıran haccı için) ihrama girsin. Umre ve haccı bitirinceye kadar ihramdan çıkmasın!

Ben ise Mekke'ye geldiğimde âdetli idim.Ne Beytullah'ı tavaf ettim, ne de Safâ ve Merve arasında sa'y ettim.Bu durumu Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şikâyet edince bana şöyle buyurdu:

-Saçının örgülerini çözüp boy abdest al ve saçlarını tara.Ardından hac için telbiye getirip ihrama gir ve umreyi bırak.

Bunun üzerine ben de öyle yaptım.Bitirince Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, (umre için ihrama girmek üzere erkek kardeşim) Abdurrahman b. Ebî Bekir ile birlikte beni Ten'im'e gönderdi. Ardından umremi yaptım.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- (beni Ten'im'e gönderirken) şöyle buyurdu:

- Burası senin umre için ihrama gireceğin yerdir.

Âişe -Allah ondan râzı olsun- dedi ki:

-Umre için telbiye getirip ihrama girenler, Beytullah'ı tavaf edip, Safâ ve Merve arasında sa'y ettikten sonra ihramlarından çıktılar.Onlar Minâdan döndükten sonra bir tavaf daha (İfâda tavafı/farz tavafı/haccın tavafını/ziyâret tavafını) yaptılar.Hac ve umreyi birleştirenler (hac ve umreyi bir ihramda yapanlar) ise, sadece bir tavaf yaptılar." (Buhârî; hadis no: 1556. Müslim; hadis no: 1211)

Başka bir rivâyet ise şöyledir:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَهَلَّتْ بِعُمْرَةٍ، فَقَدِمَتْ وَلَمْ تَطُفْ بِالْبَيْتِ حَتَّى حَاصَتْ فَتَسَكَّتِ الْمَنَاسِكَ كُلَّهَا، وَقَدْ أَهَلَّتْ بِالْحَجِّ، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّفَرِ: يَسْعُكَ طَوَافُكَ لِحَجِّكَ وَعُمْرَتِكَ، فَأَبَتْ فَبَعَثَ بِهَا مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَعْتَمَرَتْ بَعْدَ الْحَجِّ. [رواه مسلم]

"Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o umre için telbiye getirip ihrama girdi.(Mekke'ye) gelirken henüz Beytullah'ı tavaf edemeden âdet oldu. Ardından haccın bütün menâsikini yerine getirdi.Zaten hac için telbiye getirip ihrama girmişti.

Hac menâsikini bitirdikten sonra Minâ'dan ayrıldıkları günde Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ona şöyle buyurdu:

- Bu tavafın (İfâda tavafı), hem haccın, hem de umren için yeterlidir.

Fakat Âişe -Allah ondan râzı olsun- bununla yetinmedi (ve ayrı bir umre yapmak istedi).

Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, (kardeşi) Abdurrahman'ı onunla birlikte (oradan ihrama girmesi için) Ten'im'e gönderdi. Böylece Âişe -Allah ondan râzı olsun- hacdan sonra umre yapmış oldu." (Müslim)

İbn-i Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

مَنْ أَحْرَمَ بِالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ أَجْرَاهُ طَوَافٌ وَاحِدٌ، وَسَعْيٌ وَاحِدٌ عَنْهُمَا حَتَّى يَجِلَّ مِنْهُمَا جَمِيعًا. [رواه الترمذي]
وقال: حديث حسن

"Her kim hac ve umre için birlikte ihrama girerse (Kıran haccına niyet ederse), hac ve umrenin her ikisinin ihramından birlikte çıkıncaya kadar onun için bir tavaf ve bir sa'y yeterlidir." (Tirmizî rivâyet etmiş ve hadis hasendir, demiştir.)

Câbir b. Abdullah'tan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَنَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ، فَطَافَ لَهُمَا طَوَافًا وَاحِدًا. [رواه الترمذي وقال:]
[حديث حسن]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hac ile umreyi birlikte (Kıran haccı) yaptı. Hac ve umresi için bir tavaf yaptı." (Tirmizî rivâyet etmiş ve hadis hasendir, demiştir.)

Câbir, İbn-i Ömer ve İbn-i Abbas'tan -Allah onlardan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre şöyle demişlerdir:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَطْفُ هُوَ وَأَصْحَابُهُ لِعُمْرَتِهِمْ وَحَجَّتِهِمْ حِينَ قَدِمُوا إِلَّا طَوَافًا وَاحِدًا. []
[رواه ابن ماجه]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ve (kendisi gibi Kıran haccı yapan) ashâbı, umre ve hacları için (Mekke'ye) geldikleri zaman bir tavaftan başka tavaf yapmadılar." (İbn-i Mâce). (İbn-i Kudâme; "el-Muğnî"; c: 3, s: 241).

Değerli âlim Muhammed el-Emîn eş-Şenkîti -Allah ona rahmet etsin- de bu konuda şöyle demiştir:

"Kıran haccı ile Temmetu' haccını birbirinden ayıran âlimlerin çoğunluğu şöyle demişlerdir:

Kıran haccı yapan kimseye, haccı ve umresi için sadece bir ziyâret tavafı yeterlidir. O da İfâda tavafıdır. Bu tavaf ile birlikte bir de sa'y gerekir. Âlimlerin çoğunluğu bu konuda karşı görüşte olanların karşı koyamayacakları sahih hadisleri delil olarak göstermişlerdir."

(Edvâu'l-Beyân; c: 4, s: 430).

Böylece sana zikredildiği gibi Kıran haccı yapan kimseye sadece bir sa'y gerektiği açıkça belli olmaktadır. Doğru olan görüş de budur.

Herkesçe bilindiği üzere Kıran hacısı, Kudûm tavafı için tavaf ve say' ederse, ihramında kalır ve vücudundan hiçbir kıl kopartmaz. Bu yapmış olduğu (Kudûm tavafı ve sa'yı) umre sayılmaz. Aksine bu, birleştirdiği hac ve umresinin amellerindedir."

Allah Teâlâ en iyi bilendir.